

Lingedijk (Kiepsedijk), huisje rechts was van familie De Ruiter.

Oorlogsslachtoffers op 't Rot

GELDERMALSEN - Het gebied rond de Lingedijk in Geldermalsen-Oost heet in de volksmond nog steeds 't Rot. Het was vroeger een heel hechte gemeenschap, waar men veel van elkaar wist. Met drie slachtoffers werd deze wijk in de oorlog erg zwaar getroffen.

door Richard van de Velde

De zware verliezen van de Wehrmacht aan het Oostfront en de langere duur van de oorlog, noodzakten de nazileiders steeds meer Duitsers voor militaire dienst op te roepen. Door het inschakelen van vrouwen kon het vertrek van de mannen uit het arbeidsproces gedeeltelijk worden gecompenseerd, maar de Duitse industrie werd in toenemende mate geconfronteerd met gebrek aan arbeidskrachten. Men slaagde er niet in voldoende vrijwilligers uit de bezette gebieden naar Duitsland te halen om de opengevallen plaatsen op te vullen. Een gedwongen tewerkstelling, de 'Arbeitseinsatz', moest uitkomst bieden. Vanaf maart 1942 werden tienduizenden Nederlanders al naar Duitsland gestuurd.

Gert van Meegdenburg

In mei 1943 moesten alle mannen van 18 tot 35 jaar zich verplicht melden op de regionale arbeidsbeurs. Slechts enkele categorieën waren van deze verplichting vrijgesteld: het personeel in overheidsdienst, de spoorwegen, P.T.T. en Nederlandse Bank, geestelijken en militairen van het voormalige Nederlandse leger.

Gert van Meegdenburg werd op 10 juni 1942 opgeroepen. Hij woonde thuis bij zijn ouders Frans van

Meegdenburg en Sientje Bronk. Zij hadden acht kinderen en woonden op de Lingedijk 119. Ger was als stoffeerder werkzaam bij meubelfabriek De Ster in het centrum van Geldermalsen. Door bemiddeling van de arbeidsbeurs in Tiel werd hij voor de Arbeitseinsatz naar de Westfalischen Anhaltinischen Sprengstoff - AG in Coswig gestuurd. Zijn vader had liever dat hij onderdook, maar Gert leek het beter toch te gaan nu hij tegelijk met zijn collega's van De Ster naar Duitsland kon. Na drie maanden had hij er echter al genoeg van en op 7 september 1942 vluchtte hij. Een dag later werd hij echter in Bad Bentheim, nabij Osnabrück, opgepakt en naar een werkkamp overgebracht. Op 5 november werd hij hiervandaan naar de 'Polizeifängnis' in Magdeburg-Sudenburg gestuurd. Hier bleek hij een lichamelijke keuring dat hij een abces in de hals had, waarvoor hij behandeld werd. Op 26 november 1942 klaagde hij over hevige pijnen in zijn linker voet. De dienstdoende arts constateerde een sterk etterende wond en Gert werd meteen opgenomen in het hem al bekende ziekenhuis. Geert gaf daar toe dat hij de ontsteking aan zijn voet al had op 5 november, maar het niet wilde melden omdat hij hoopte z.s.m. weer vrijgelaten te worden. Verdere behandeling had echter al geen zin meer, omdat de aandoening al in een te ver stadium was. Op 7 december 1942 is hij

ten slotte in het ziekenhuis overleden aan, wat op de overlijdensakte omschreven wordt als "acute hartzwakte".

Hendrik de Ruiter

De ouders van buurtgenoot Hendrik de Ruiter waren Huibert Jan de Ruiter en Geertje Pellegrom uit Geldermalsen. Ze kregen samen zeven kinderen en woonden net als Gert ook op de Lingedijk, in de volksmond Kiepsedijk genoemd.

Hendrik was getrouwd met Cornelia de Bie, maar had bij haar geen kinderen. De familie herinnert Henk wel als een echte kindervriend. Toen hij voor de Arbeitseinsatz naar Duitsland vertrok, nam hij van de hele familie afscheid. Henk kwam terecht in Salzgitter, nabij Hannover. Vanwege de grote ijzerertsafzettingen in het gebied rond Salzgitter, stichtten de nazi's daar in 1937 de zgn. Hermann-Göring-Werke. De dwangarbeiders zwoegen vrijwel zonder pauzes onder strenge bewaking van 's morgens 6 uur tot 's avonds 6 uur. Ze werden in een barakkenkamp gehuisvest, waar ze met 40-50 man op een zaal sliepen. De hygiënische omstandigheden waren er erbarmelijk: er waren maar een paar kranen per barak en de wc's bestonden uit een gat in de grond met een zitplank erover. Bovendien zaten er overal zaten luizen en vlooiën. De mannen verzwakten, doordat ze veel te weinig te eten kregen. Voor zieken was geen plaats en velen stierven onder erbarmelijke omstandigheden. Tot overmaat van ramp werden de fabrieken waar de dwangarbeiders werkten geregeld gebombardeerd door de geallieerden, die daarmee de Duitse oorlogsmachine hoopten te ontregelen. Henk raakte echter volgens fami-

Dwarstraat in Geldermalsen, dit huis was van de familie Brus.

lieden zwaar gewond door een ontplofende kachel in zijn barak en als gevolg daarvan overleed hij op 20 december 1943 in het plaatselijk ziekenhuis.

Lambertus Brus

Het laatste slachtoffer was Lambertus Brus, die in de Dwarstraat woonde. Hij was van 1926-1944 maalder en perser bij de Chamotte Unie, een bedrijf dat in Geldermalsen vuurvaste materialen maakte en waar ook zijn broer Dirk Jan werkte. Lambertus trouwde in 1938 in Geldermalsen met Roelofke Koe-mans en samen kregen ze twee kinderen. Naar verluidt was Lambertus betrokken bij het plaatselijk verzet in en rond Geldermalsen. Hij werkte daarbij samen met de plaatselijke bekende fietsenmaker en verzetsstrijder Jan van Zee. Op 20 juli 1944 tipte een buurtgenoot de Grüne Polizei en werd Lambert opgepakt wegens het verbergen van twee onderduikers: Fier van Asch uit Zoelmond en de joodse jongeman Adrie Alva-

res-Vega. Lambertus werd in Tricht in één van de twee politiecellen geplaatst. Jan van Zee heeft nog geprobeerd hem daar te bevrijden, maar werd verraden. Vervolgens werd Lambert naar het station van Geldermalsen gebracht. Zijn beide jonge kinderen hebben daar afscheid van hem genomen. Hij is vervolgens via de Arnhemse gevangenis en Kamp Vught op 6 september 1944 op transport gesteld naar kamp Oranienburg-Sachsenhausen. Begin oktober 1944 is Lambertus nog gesignaleerd bij de Heinkel-fabrieken in Zuid-Duitsland, maar uiteindelijk is hij in kamp Bergen-Belsen terecht gekomen. Tot op het laatst was hij daar vrijwillig ziekenverzorger, totdat hij uiteindelijk zelf bezweek. De drie slachtoffers liggen ver buiten Geldermalsen begraven. Wat zou het een mooi gebaar van de gemeente Geldermalsen zijn als ergens in Geldermalsen-Oost alsnog drie plekjes naar hen worden vernoemd, want alleen dan leven zij voort. Lezers kunnen voor eventuele aanvullingen reageren via de site van de auteur: www.oorlogsslachtoffersgemeentegeldermalsen.nl of telefonisch: 0345-502583.